

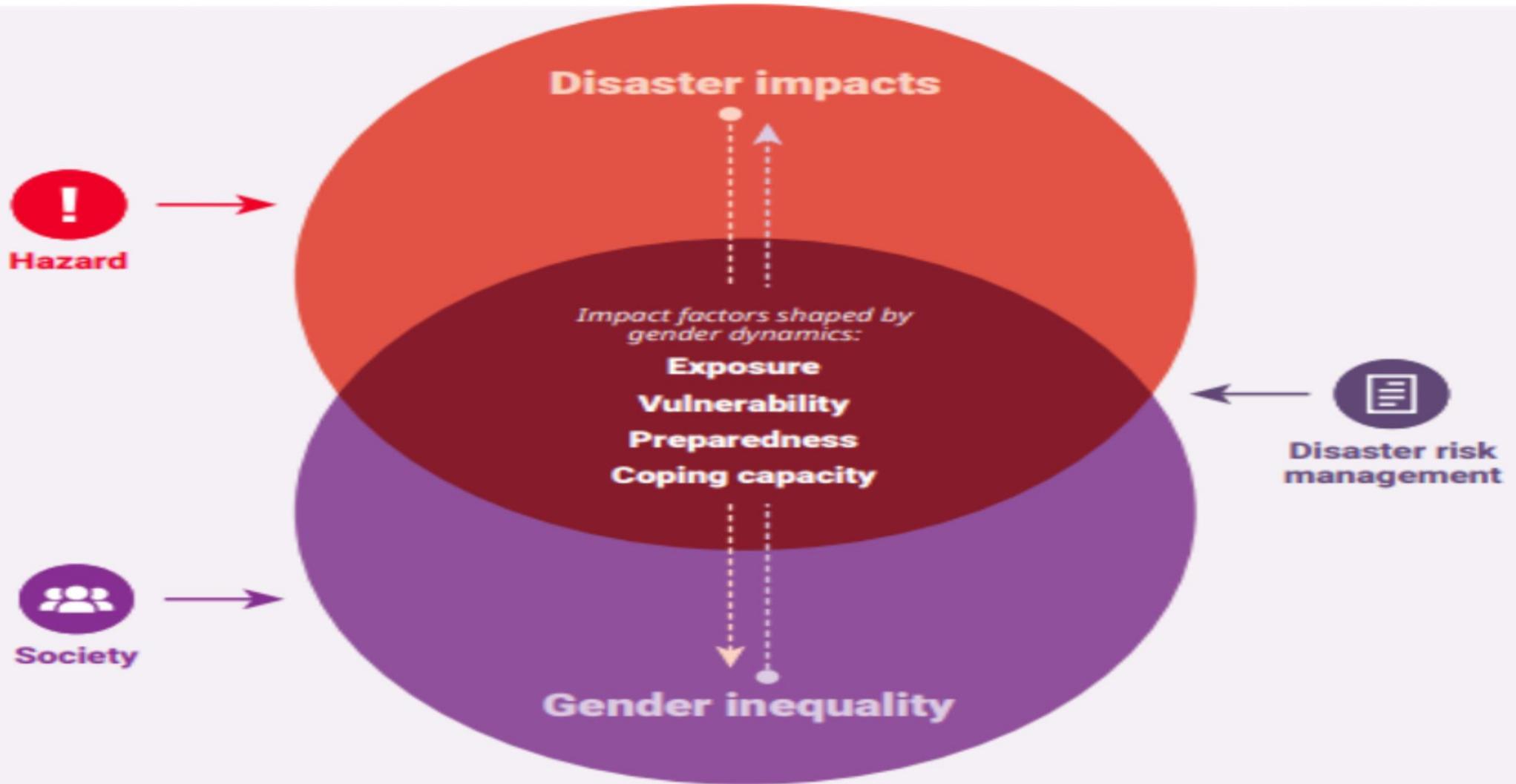
# مدلهای تاب آوری اجتماعی و سوانح طبیعی



معصومه کمال الدینی

جامعه شناس و پژوهشگر اجتماعی سوانح طبیعی

# تأثيرات فاجعه و جنسيت



زنان همیشه قربانی نیستند ؛ اگر چه تحقیقات پزشکی و اجتماعی نشان داده اند که بسیاری از زنان در برابر فجایع و تغییرات آب و هوایی آسیب پذیر هستند ، اما بسیاری از زنان نشان داده اند که می توانند در برابر مخاطرات بسیار تاب آور باشند

Women's voices must be heard if we want to achieve a disaster resilient world by 2030



# اصول اولیه مدل‌سازی تاب آوری اجتماعی زنان در سوانح طبیعی

- ماهیت تاب آوری اجتماعی زنان در سوانح طبیعی چیست؟

---

- چگونه قابل شناسایی، سنجش و اندازه‌گیری است؟ ابعاد و مولفه‌های و **موانع تاب آوری** کدام هستند؟

- الگوهای اجتماعی تاب آوری در ایران بر حسب جنسیت و شاخص‌های مرتبط با آن چیست؟

- علل و عوامل موثر بر تاب آوری اجتماعی کدام‌اند؟

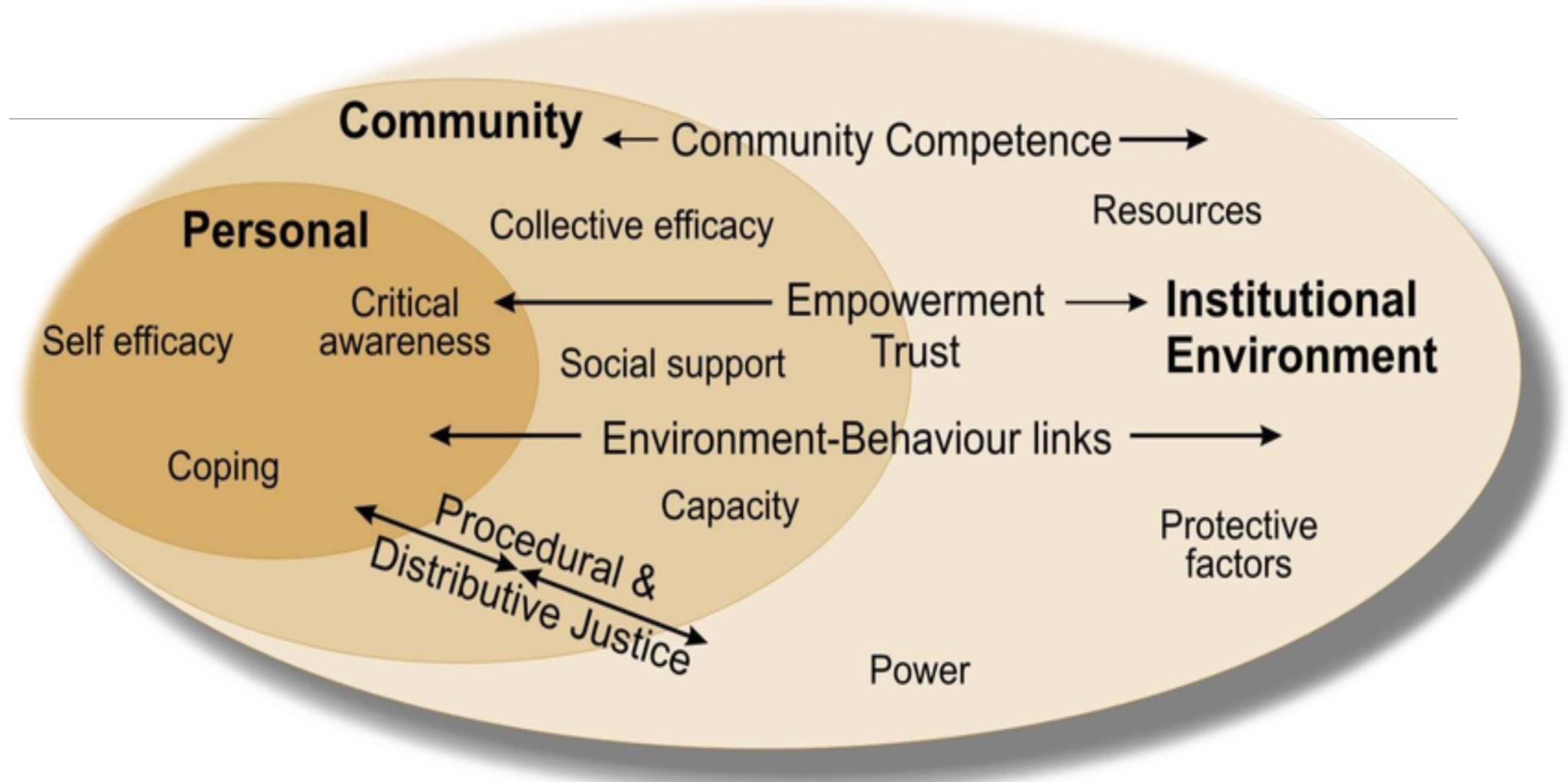
- تاب آوری دربردارنده چه پیامدهایی در حوزه‌های مختلف فردی، خانوادگی، شغلی و اجتماعی گروه‌های اجتماعی زنان در ایران می‌باشد؟

- کدام متغیرهای تک بعدی و چند بعدی با تاب آوری اجتماعی همبستگی دارند؟

## کاربرد مدل و مدلسازی در تاب آوری اجتماعی

- دید روشن و شفاف نسبت به سیستم می دهد و باعث می شود پیچیدگی سیستم از بین برود.
- چارچوب سیستم مشخص می شود برای تخمین زمان و نیروی انسانی مورد نیاز
- مدل به شما این امکان را می دهد تا از الگو و ساختارهای مشابه برای درک بهتر نیاز ، درک بهتر راهبردها ، درک بهتر از چگونگی ، استفاده از تجارب دیگران. عدم برخورد با مشکلات پیش بینی نشده . حفظ سرمایه و زمان.
- شناسایی و مدیریت عوامل ریسک و عوامل تقویت کننده تاب آوری
- مستند سازی و رسیدن به قابلیت استفاده مجدد **Reuse**

# نکات مهم در مدل‌های تاب آوری اجتماعی



# انواع مدل‌های تاب آوری اجتماعی زنان در سوانح طبیعی

۱- مدل‌های عوامل تقویت کننده تاب آوری اجتماعی

- مدل‌های تاب آوری اجتماعی

- مدل‌های تاب آوری و مدیریت بحران

۲- مدل‌های موانع تاب آوری اجتماعی

- مدل‌های متناسب با فرهنگ و تحقیقات اجتماعی

۲- مدل‌های تک عاملی تاب آوری اجتماعی زنان ( آموزش ، سرمایه اجتماعی )

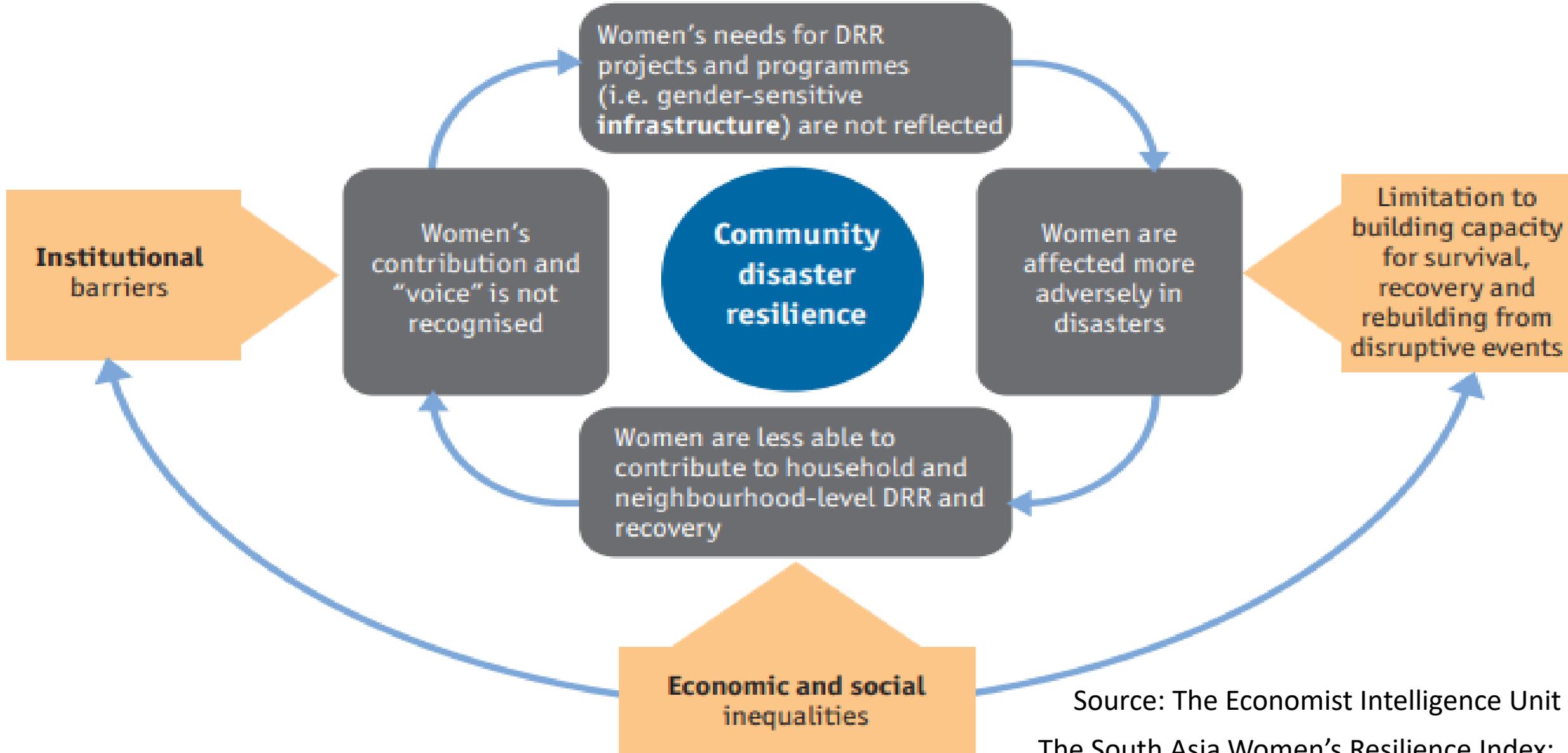
۳- مدل‌های چند عاملی تاب آوری اجتماعی زنان ( مجموعه ای از عوامل محیطی

، توسعه اجتماعی ، اقتصادی ، خانواده ، عوامل درونی ، و ... )

# مثالی از مدل مفهومی افزایش تاب آوری و مدیریت بحران



# طبیعی



Source: The Economist Intelligence Unit  
The South Asia Women's Resilience Index:

# انواع مدل‌های مبتنی بر تقویت تاب آوری اجتماعی

---

- مدل تاب آوری اجتماعی رادلوف
- مدل تاب آوری اجتماعی نوریس
- مدل تاب آوری اجتماعی 5S
- مدل تعاملی تاب آوری روانی - اجتماعی کامپفر

# مدل تاب آوری اجتماعی رادلوف

## The Community Resilience Model

---



# بعد اول : مردم تاب آور Resilient People



- رهبری با توجه به تنوع سن ، جنسیت و ترکیب فرهنگی

- جامعه مشارکت اعضای جامعه در تصمیم گیری های مهم

- احساس خوش بینی و غرور و دل بستگی به جامعه

- جامعه متکی به اعضا و منابع خود

- اعتقاد شدیدی به آموزش در همه سطوح

# کاربرد بعد اول : زنان تاب آور Resilient women



- ارزیابی رهبری زنان در مدیریت سوانح طبیعی
- میزان مشارکت اجتماعی زنان در تصمیم گیری های مهم
- استفاده از ظرفیت های بالقوه و بالفعل زنان محلی
- آموزش زنان برای آمادگی و یا آموزش مردم منطقه توسط

زنان

# مثال : تاب آوری زنان در جوامع روستایی با جوامع شهری متفاوت است

ویژگی های جمعیت شناختی

ویژگیهای اجتماعی



ویژگیهای اقتصادی

اهداف زندگی

خوداتکایی

سرمایه  
اجتماعی

شبکه های  
همسایگی و  
محلی

عقاید مذهبی

همگونی  
قومیتی و  
فرهنگ

# بعد دوم : سازمانهای تاب آور Resilient Organizations

چرا سازمان ها؟

پیش فرض این است که سازمان ها در کنار افراد ، اجزای تشکیل دهنده جامعه هستند و توانایی و کارکرد و همکاری شان با یکدیگر می تواند بر عملکرد کل جامعه تأثیر بگذارد.

- سازمانهای کلان با عملکرد توسعه اقتصادی

- سازمانهایی با هدف ایجاد مشارکت و روابط کاری مشترک

NGO

# بعد سوم: منابع تاب آور Resilient Resources

---

منابع تاب آور روی رفع نیازهای محلی تمرکز می کنند و اغلب منابع محلی اشتغال ، مهارت ها هستند.

- اشتغال در جامعه فراتر از یک مدل کارفرما و کارگری است
- کارفرمایان عمده در جامعه متعلق ، محلی هستند
- جامعه یک استراتژی برای افزایش مالکیت محلی مستقل دارد.
- جامعه به دنبال منابع خود (مهارت ها ، تخصص اقتصاد) برای رفع ضعف شناسایی شده مناطق است

# بعد چهارم : فرایند جامعه تاب آور Resilient Community Process

---

- جامعه یک برنامه CED (توسعه اقتصادی جامعه) دارد **زنان و اقتصاد**
- شهروندان در ایجاد و اجرای چشم انداز و اهداف جامعه نقش دارند **زنان و مشارکت اجتماعی**
- جامعه و سازمانها در حال انجام اقدامات لازم برای دستیابی به اهداف برنامه CED هستند .
- جامعه رویکرد توسعه ای را اتخاذ می کند که تمام بخشهای جمعیت را در بر می گیرد **عدالت و**

نابرابری

# مدل تاب آوری اجتماعی (S) ۵

ساختار اجتماعی

باورهای اجتماعی و فرهنگی

تاب آوری اجتماعی زنان

سرمایه اجتماعی

در

سوانح

عدالت و تفراتهای اجتماعی

مکانیسم و صلاحیتهای اجتماعی



**ساختار اجتماعی** : بخشهای اصلی اجتماعی مانند جمعیت‌شناسی اجتماعی ، جنسیت و ساختار خانواده ؛ طبقه بندی اقتصادی - اجتماعی ؛ و عملکردهای افراد جامعه.

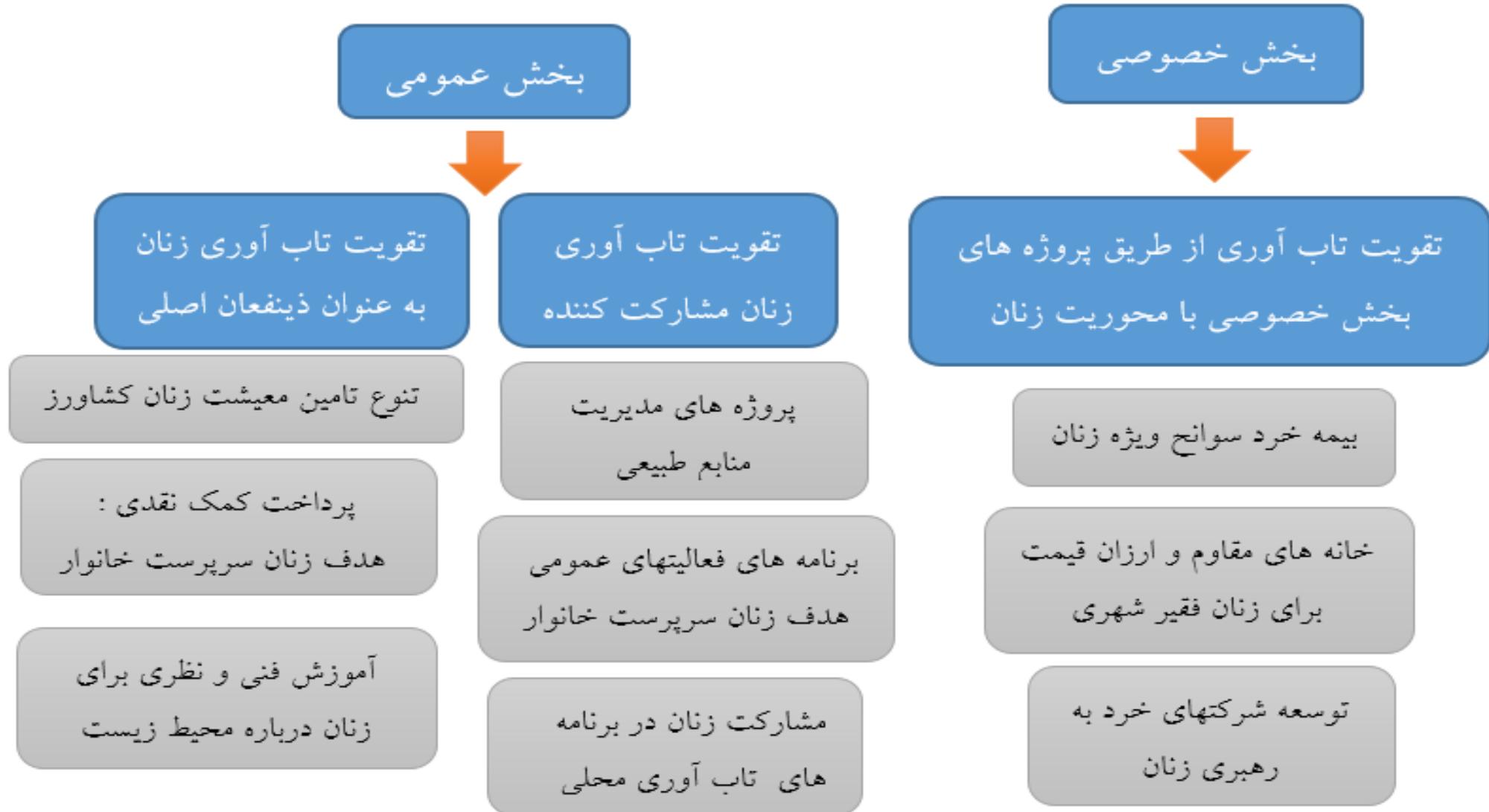
**سرمایه اجتماعی** : پیوندهای اجتماعی در گروه‌های اقتصادی اجتماعی مبتنی بر ارتباط خانواده‌ها و محلی توانایی‌های شبکه‌ای ساخته شده از روابط اقتصادی و سایر روابط خارج از گروه. تعامل بین گروه‌ها / شبکه‌های اجتماعی با مقامات حاکم / نهادهای محلی

**مکانیسم اجتماعی / شایستگی** : توسعه اهداف و اولویت‌های جامعه ، مشارکت و صلاحیت جامعه در روند ایجاد مقاومت نگرش جمعی و ارزشهای مشترک نسبت به مقابله و سازگاری با بلایا.

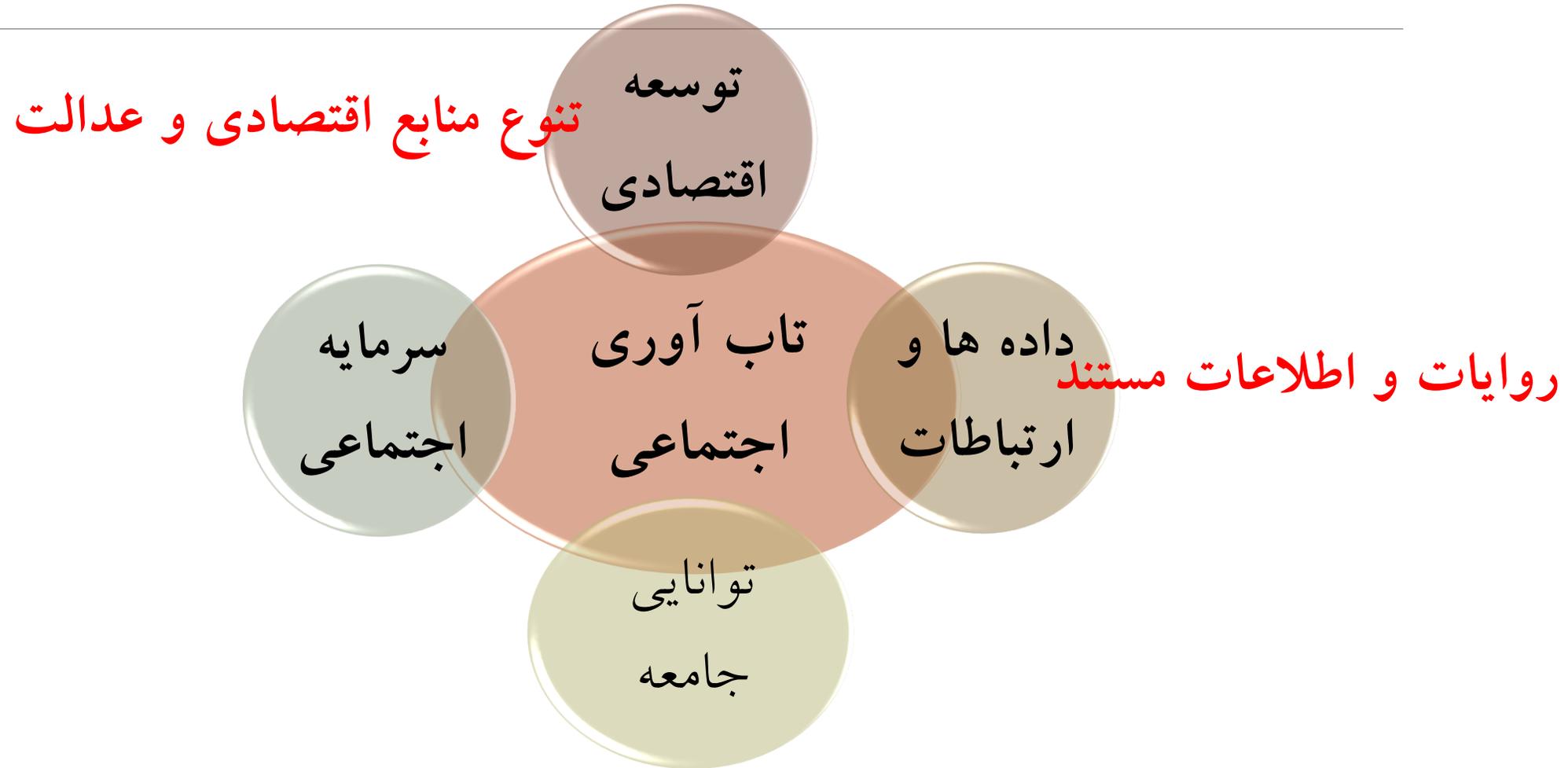
**عدالت و تنوع اجتماعی** : دسترسی برابر به مجموعه متنوعی از منابع ، مهارت‌ها و خدمات ؛ روند ابتکارات انعطاف‌پذیری فراگیر ؛ اطمینان از عدالت برای افرادی که نیازهای خاصی برای مدیریت بلایا دارند.

**باورهای اجتماعی / فرهنگ** : رفتارهای اجتماعی / باورها و هنجارهای فرهنگی محلی ؛ ارزشها و اعمال مبتنی بر اعتقادات

# مثالهایی از سرمایه گذاری های اجتماعی متمرکز بر تاب آوری زنان



# مدل تاب آوری اجتماعی نوریس ۲۰۰۸



# کاربرد مدل تاب آوری اجتماعی نوریس در تاب آوری زنان

حمایت اجتماعی

مشارکت اجتماعی

حس جامعه محلی

سرمایه  
اجتماعی

مهارت حل مساله

خلاقیت

توانمندسازی و انعطاف پذیری

توانایی  
جامعه

# مدل تاب آوری اجتماعی - روانی کامپفر

Karol L. Kumpfer

---

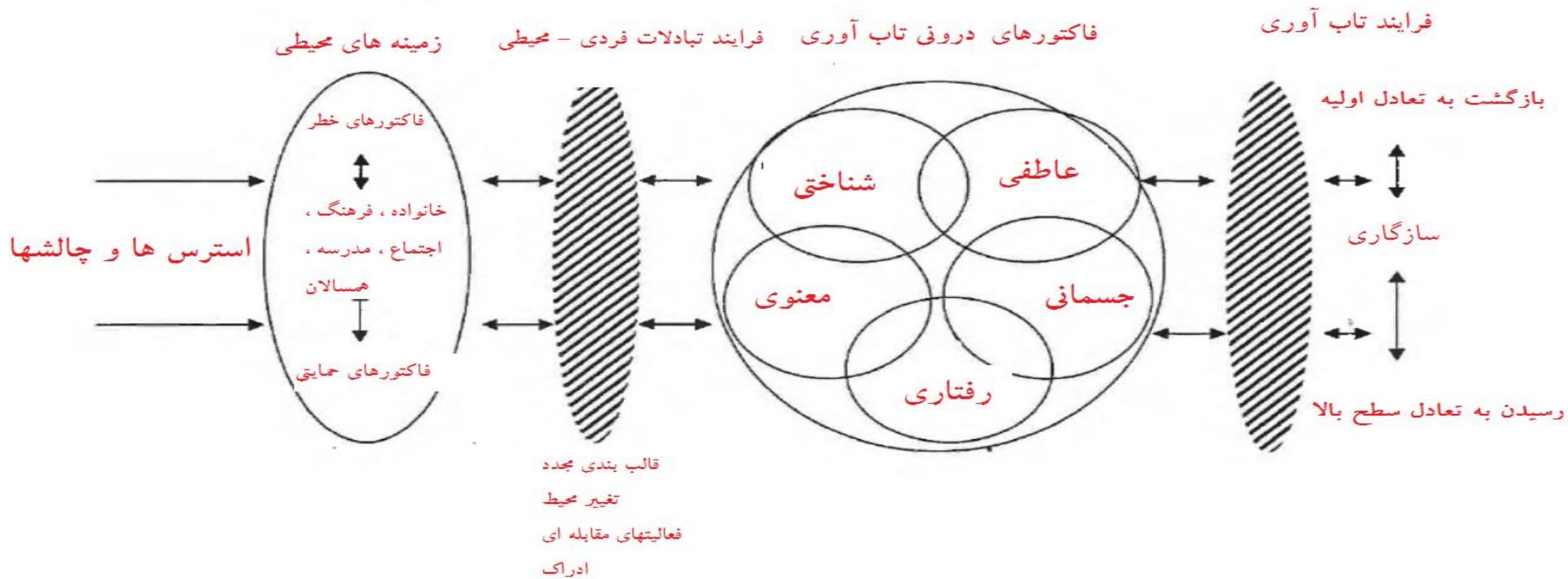
این مدل تعاملی شامل

۱- پیش زمینه های محیطی مانند عوامل خطر و محافظتی

۲- ویژگی های فردی تاب آوری ؛

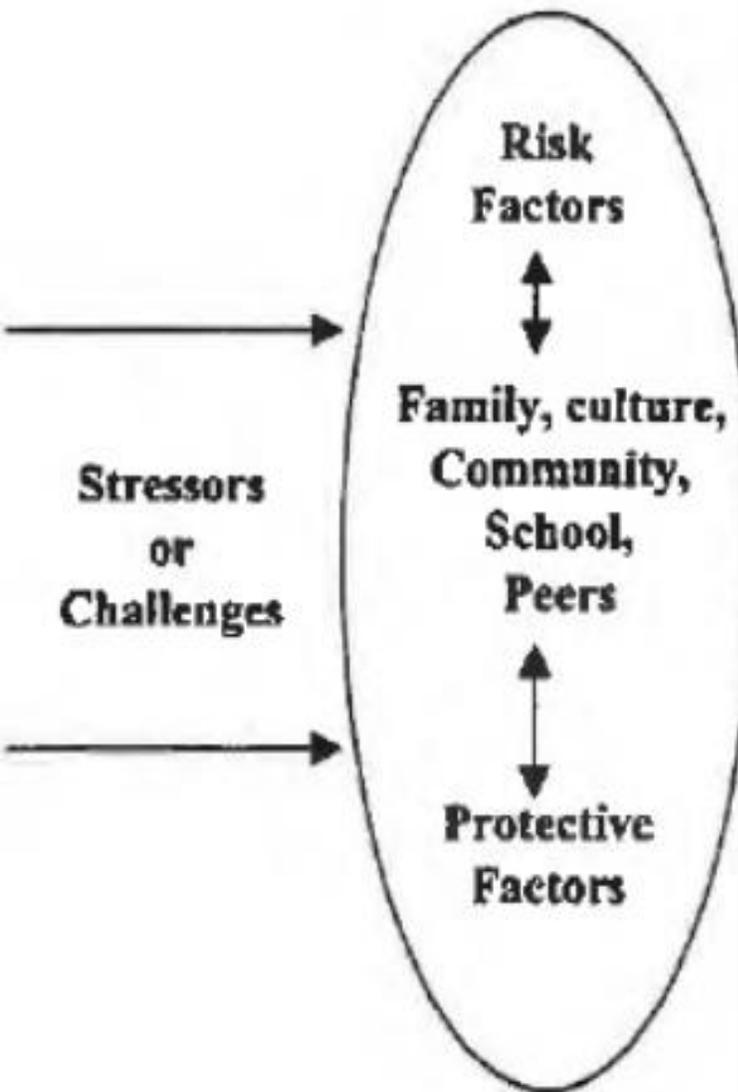
۳- ادغام مجدد انعطاف پذیری یا نتیجه مثبت پس از یک تجربه زندگی منفی و همچنین

فرآیندهای پویایی که میان فرد و محیط او و محیط او و فرد و نتیجه ایجاد می شود.



## مدل تاب آوری اجتماعی-فردی کامیفر

## Environmental Context



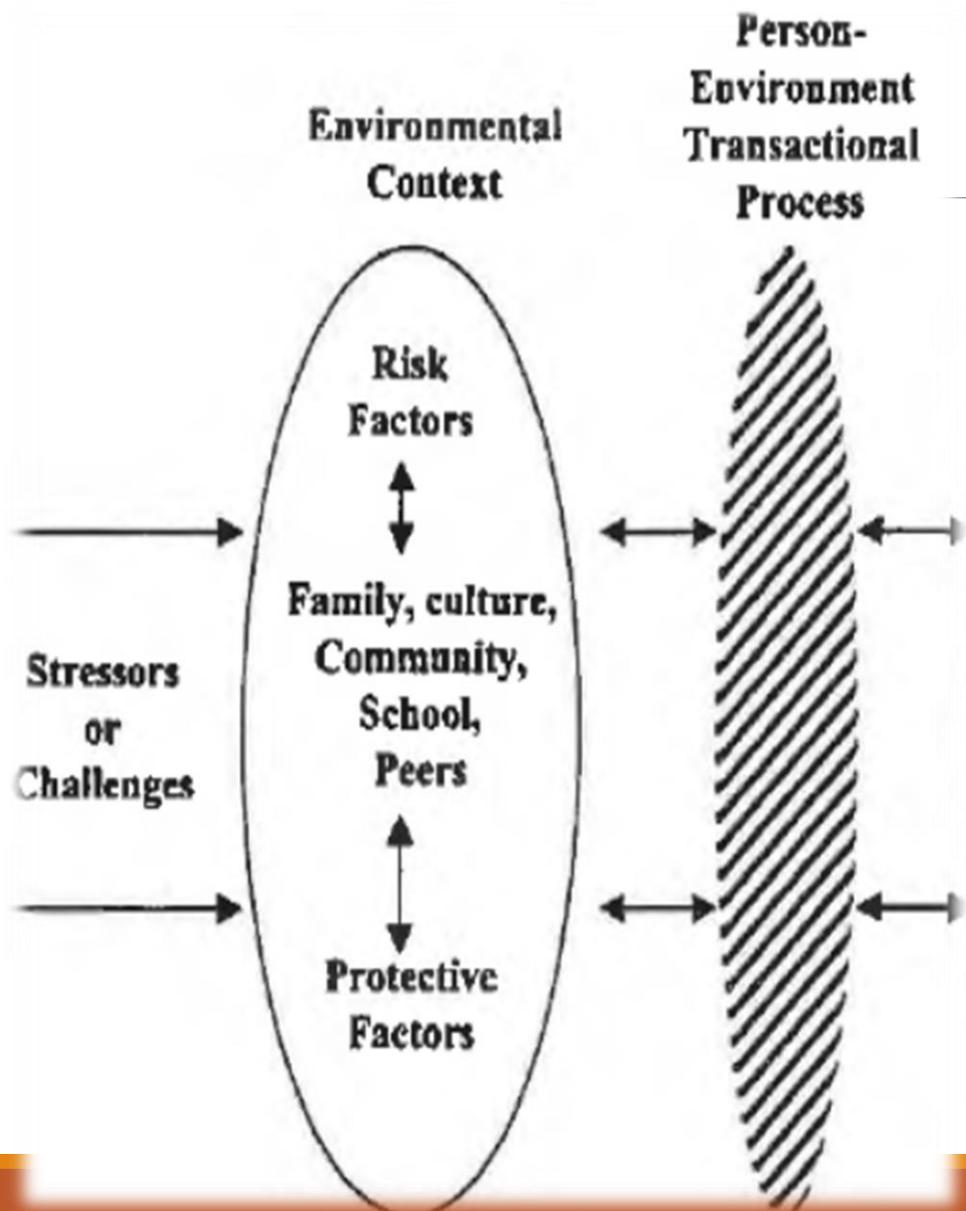
## زمینه های محیطی

عوامل خطر آفرین (خانواده ، فرهنگ ، اجتماع ، مدرسه و گروه )

فقدان حمایت اجتماعی، فقر یا فرصت های اقتصادی محدود، تعارض با همسر، داشتن فرد معتاد در خانواده، خشونت در خانواده ، بیکاری ، ازدواج اجباری ، کلیشه های جنسیتی منفعل کننده زنان در سوانح و ...

عوامل حمایتی

شبکه حمایتی اجتماعی، امنیت شغلی، فرصت های شغلی یا آموزشی و پذیرش کمک حرفه ای



## فرایندهای تبادلی محیط-شخص

مثل : ادراک از مخاطرات طبیعی ، پذیرش یا عدم پذیرش اسکان اضطراری ، تغییر محیط و مهاجرت ، مهارت‌های مقابله ای فعالانه

## فاکتورهای تاب آوری درونی

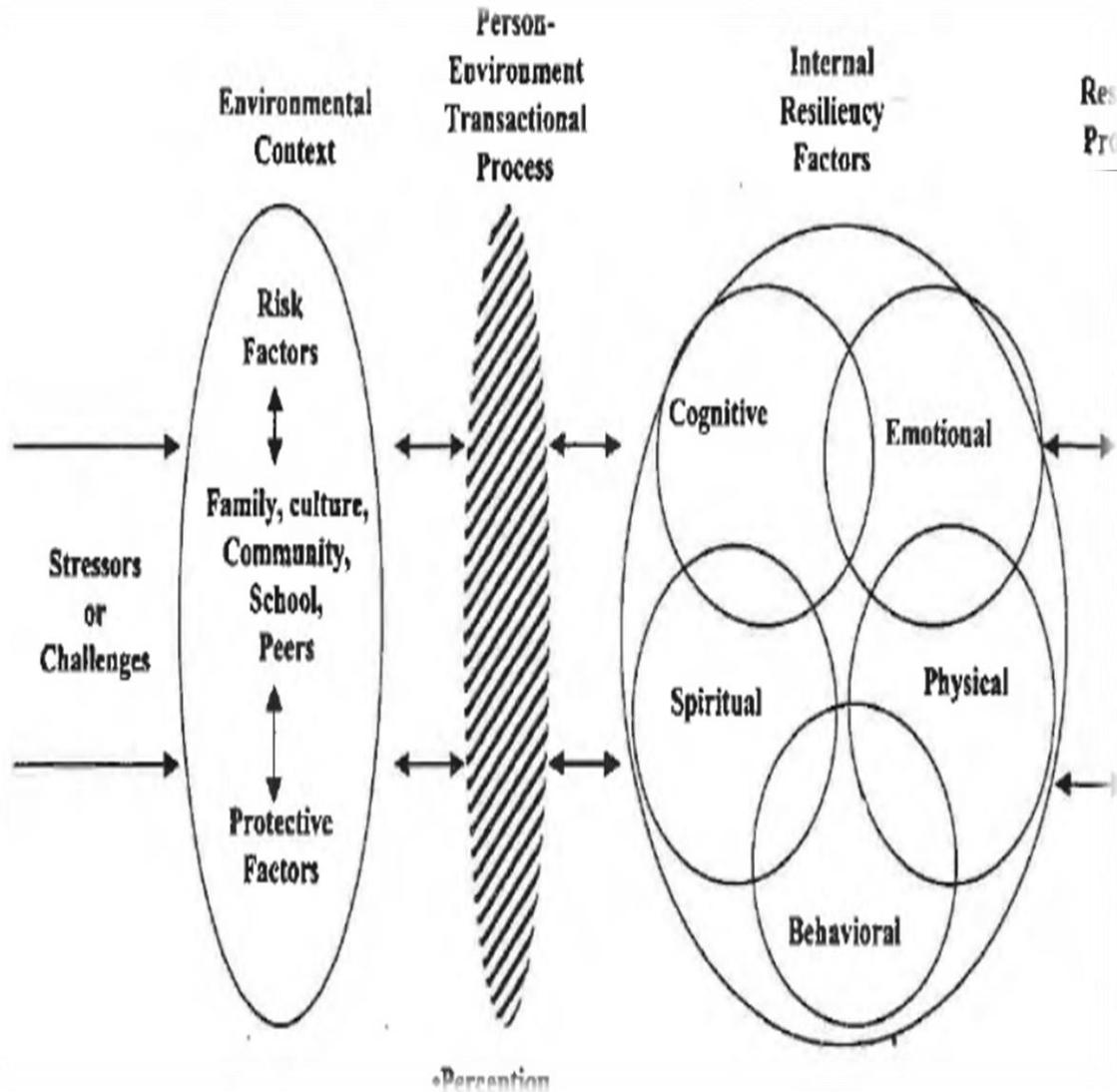
شناختی : حل مسئله، مهارت تحصیلی

احساسی: همدردی، حس شوخ طبعی

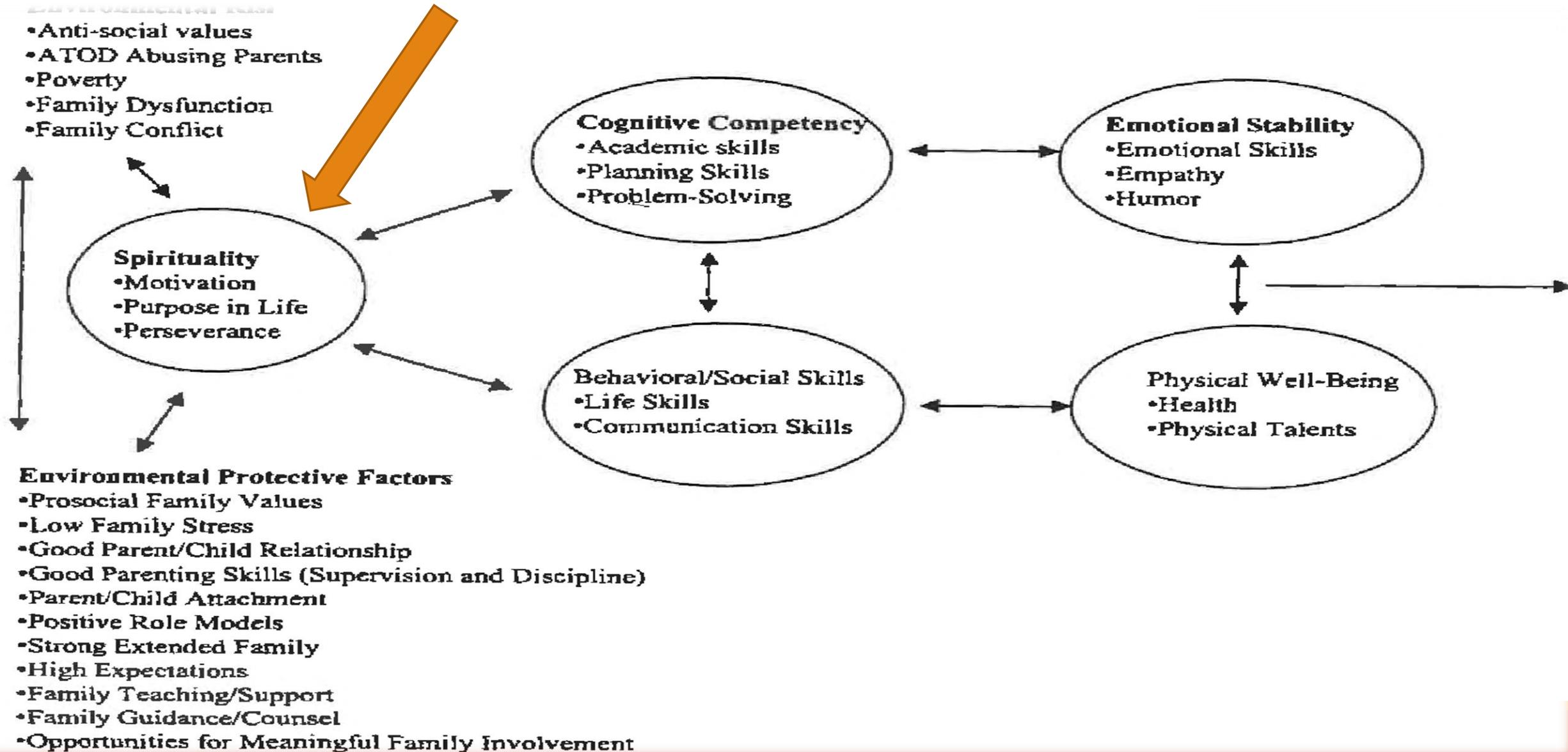
فیزیکی : سلامت جسمانی - روانی

رفتاری: ارتباط مؤثر سبک زندگی

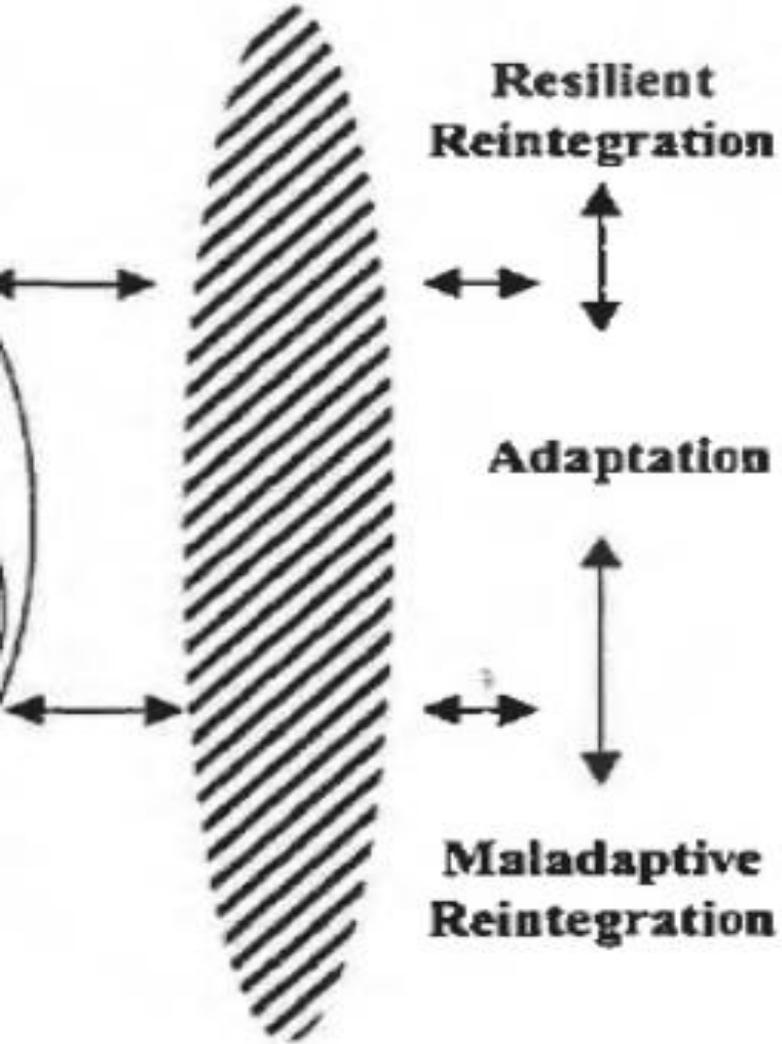
معنوی : انگیزه ، امید ، داشتن هدف



## معنویت یک عامل کلیدی در ایجاد تاب آوری و افزایش آن است



## Resiliency Processes



مرحله آخر مدل کامپفر

فرایند تاب آوری

بازگشت به تعادل اولیه

سازگاری مثبت

(هم پیامد تاب آوری بالا است هم زمینه ساز است)

رسیدن به تعادل سطح بالا (در شرایط تهدید کننده)

از توجه شما متکرم

